

HET HOOGSTE LIED

(vrij bewerkt naar de 'Bhagavad Gita')

Of: hoe een familie-vete leidt tot oorlog

Toneelspel voor stemmen

door

JAN DE CALUWÉ

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.

Tel: 072 - 5 11 24 07

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **HET HOOGSTE LIED** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **JAN DE CALUWÉ** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © 2019 Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (YouTube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **5** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten
van u te claimen, of te innen.**

INTRODUCTIE:

In het klassieke India werden hoogmoed, inhaligheid en bedrog gezien als 'demonen'. Over de strijd daartegen bestaan lange verhalen en gezangen, zoals het monumentale krijgs-epos 'Mahabharata', waarvan het boek 'Bhagavad Gita' (Het Lied van de Heer) het hart vormt.

Van het denken in India in die tijd is een indruk te krijgen wanneer men bij het volgen van 'Het Hoogste Lied' de geleiding van de dialoog tussen de hoofdpersonen Ardjoena en Krishna volgt:

1. Een conflict met gevolgen.
2. Begin van de strijd: oorlog!
3. Het wordt Ardjoena teveel wat er van hem gevraagd wordt.
4. Terechtwijzing door Krishna.
5. Eerste les van Krishna: doden en sterven in een ander perspectief.
6. Inzicht in **juist** handelen tegenover niet-handelen.
7. Begeerte en zwakheid.
8. De knop om bij Ardjoena!
9. Waarop moet men uiteindelijk alles richten?
10. Ardjoena verklaart zich bereid tot totaal toegewijde dienst.
11. Beslissing in het conflict.
12. Besluit: een eenvoudig verhaal over ware toewijding.

SPREKENDE PERSONEN:

Verteller (m/v)

De blinde koning Dritarástra

Sandjája, zijn secretaresse

Ardjóéna, een legeraanvoerder, broer van koning Judístira om wiens rijk de oorlog gevoerd wordt

Krísшна, een godheid in mensengedaante

(Over wie veel gesproken wordt: Dráúpadi, een jonge Indiase vorstin. Duryodána, aanvoerder van het vijandelijke leger, neef van Ardjóéna)

TIJD:

India's klassieke tijdperk (ergens v. Chr.)

DECOR:

Een sober, maar verzorgd toneelbeeld.

Frontaal twee groene vergadertafels naast elkaar, achter elk waarvan twee spelers kunnen zitten om hun tekst te lezen.

In het midden als achtergrond een stijlvol kamerscherm. Deels daaroverheen hangt een verfijnde witte zijden sjaal.

Links (van de zaal uit gezien) staat een beeld of pop in een lang en fraai Indiaas vrouwenkleed (een sari in Indisch geel), royaal om de gestalte heen gewikkeld.

Links en rechts op de voorgrond een leesstandaard.

MUZIEK:

Klankschaal.

CD: 'Aarogyja Mantra' van Jagjit Singh. Times Music India 2008 (of soortgelijk).

Geluidsband met geluid van paarden + hoorns, e.d. Ook het AUM (OHM)-gezing is nodig (dit o.a. sterk aanwezig op het bovenstaande 'Aerogayja Mantra').

U dient bij uw zaaleigenaar te informeren of de muziekrechten in een totaalcontract worden voldaan. Is dit niet het geval dan dient U contact op te nemen met: BUMA/STEMRA

HET HOOGSTE LIED

(er weerklinkt het bronzen geluid van een slag op een klankschaal.

Dit klinkt lang na.

Tegen het eind daarvan komt rechts (van de zaal uit gezien) de Verteller (m/v) op, met het Boek ('Bhagavad Gita') in de hand. Hij/zij legt het Boek op de leesstandaard rechts en blijft zelf daarachter staan.

Hij/zij wacht tot de toon bijna is uitgeklonken. Begint dan daar doorheen te spreken op vertellende toon)

VERTELLER:

De klank is mooi, niet?... De wereld is mooi...kijk maar om u heen....

Zie het licht en de glans! De vlinders... de dieren.... Hoor de muziek in alles klinken...

Allemaal DAT.... Dat wat IS....

Een geschenk! Soms realiseren wij ons dat, wij mensen. En genieten....

Maar mensen veroorzaken ook tragedies.... En daarvan moeten de gevolgen in de loop van de geschiedenis weer weggewerkt worden in het DAT...Dat wat IS... en altijd zijn zal...

(hij/zij slaat het Boek open en begint eruit voor te lezen)

Zo was er in het oude India een onverzoenlijke vete ontstaan over grondgebied.

Eerst waren er twee broers: de blinde koning Dritarástra en zijn broer Pándoe, die zich als asceet in totale afzondering uit de wereld terugtrok. Waarom?... Hij voelde zich door de ontstane vete vervloekt.

De nakomelingen van Dritarástra waren veel talrijker dan die van Pándoe. Toch waren zij afgunstig op hun neven, de Pandáva's genoemd en algemeen geliefd.

Die nijd werd vooral aangewakkerd door de oudste van Dritarástra's zonen, Duryodána geheten. Bij een gokspel tijdens een ongedwongen samenzijn in de familiekring had Duryodána zelfs kans gezien van de oudste van de neven, Judístira, diens Rijk afhandig te maken, via een gemene truc.

Een oorlog tussen de twee kampen lijkt onvermijdelijk. Alle pogingen om tot een vreedzame oplossing te komen zijn tevergeefs. Duryodána geeft duidelijk te verstaan dat hij de Pandáva's liever wil vernietigen dan zelfs maar een 'speldenprik' teruggeven van het grondgebied van Judístira.

(Ardjoena komt op en neemt zijn plaats in, staand achter het einde van de tafel rechts (van de zaal uit gezien))

VERTELLER:

Ardjóéna, de aanvoerder van de Pandáva's, roept de hulp in van de bevriende god Kríshna, aan wie hij heeft gevraagd zijn wagenmenner te willen zijn op zijn strijdswagen.

(Krishna komt op en neemt zijn plaats in, staand, meer centraal, naast Ardjoena. Krishna gaat zitten, Ardjoena daarna)

Tegelijk volgt in het paleis te Delhi de blinde koning gespannen wat er op het slagveld gebeurt.

Dit wordt hem gemeld door zijn secretaresse Sandjáya, die de gave van de helderziendheid en helderhorendheid heeft.

(Sandjaya leidt Dritarastra aan de arm binnen en laat hem op de meer centrale stoel aan de linkertafel (van de zaal uit gezien) plaatsnemen. Ze slaat een deken om zijn benen en gaat zelf uiterst links aan de tafel zitten)

Hier begint het Lied van de Gezegende Heer....

(de gezongen klank AUM klinkt op...)

Intussen verlaat de Verteller zijn/haar plaats en verwijdert zich achter het kamerscherm, het Boek op de leesstandaard achterlatend)

KONING:

Mijn verslaggever Sandjáya, wat doen mijn zonen die, verlangend naar de strijd met de zonen van Pándoe, bijeengekomen zijn op het veld van Kóéroé?

Wat hoort u? Wat ziet u?

SANDJÁYA:

Daar weerklinken hoornschelpen en trommen,
en er is een vervaarlijk rumoer aan het ontstaan. (*suggestieve geluiden van paarden, hoorns etc.*)

Op hun prachtige met schimmels bespannen strijdwagen staande,
blazen ook Kríshna en Ardjóéna nu op hun schelpen.

Het onstuimige tumult slaat uw koningszonen om het hart
en zo bij iedereen in de menigte,
zozeer vervult het hemel en aarde met gedruis.
Ja, het wordt steeds dreigender....

Nu Ardjóéna de zonen van zijn blinde oom,
- dat bent u , o koning Dritarástra -
zo in slagorde ziet staan,
en hij degene is van wie verwacht wordt dat hij de strijd zal doen
ontbranden,
heft hij zijn boog
en richt deze woorden tot Kríshna:

ARDJOENA:

Heer Kríshna, voer, als u wilt, mijn wagen tussen de beide legers,
opdat ik hen zal kunnen zien die aan onze kant gevechtsklaar
staan
en opdat ik ook een blik zal kunnen werpen op hen
die willen vechten voor die gemene Duryodána.

SANDJÁYA:

Op dit verzoek van Ardjóéna
drijft Kríshna de strijdwagen midden tussen de legers.

Ardjóéna ziet in beide legers nu des te scherper zijn ooms, zijn
leraren,
de broers van zijn moeder, zijn neven, de zonen, kleinzonen en
vrienden,
schoonvaders en weldoeners van de familie...

En nu hij al deze bloedverwanten zo in vijandige slagorde ziet
staan
wordt hij door diep medelijden bewogen
en vol smart spreekt hij:

ARDJOENA:

Krīṣhna, nu ik mijn verwanten zo gereed zie staan,
verlangend naar de strijd,

begeven mijn ledematen het, mijn mond is droog,
mijn hele lichaam siddert, mij rijzen de haren te berge,

mijn boog slipt weg uit mijn hand en mijn huid gloeit;
ik kan niet rechtop blijven
want mijn gedachten wervelen mij door het hoofd.

En ik zie boze voortekenen, Krīṣhna.
In het doden van verwanten zie ik geen heil!

Ik begeer noch de overwinning, noch het koningschap.
Wat is ons het koningschap, ja zelfs het leven, waard?!

Degenen met wie wij kampen
staan hier met de inzet van hun leven en bezit
klaar voor de strijd tegenover ons,

nogmaals: onze leraren, vaders, zonen en ook grootvaders,
ooms van moeders zijde, schoonvaders, zwagers en andere
verwanten!!

Al zou ik het zelf met de dood moeten bekopen, hen wens ik niet
te doden,
zelfs niet ter wille van het koningschap over alle werelden;
hoeveel te minder om dit stuk grond.

Wij staan helaas op het punt een grote zonde te begaan,
als wij bereid zijn onze bloedverwanten te doden.

Wanneer de koningszoon en de zijnen mij, weerloos, zouden
doden
zou dat veel beter zijn.

SANDJÁYA:

Nadat Ardjóéna zo gesproken heeft,
zinkt hij achterover in zijn strijdswagen neer
en stoot, overweldigd door smart,
zijn pijl en boog van zich af.

Dan spreekt Krishna tot Ardjoena
- die nu in tranen terneerligt, zo diep bewogen -
deze woorden:

KRISHNA:

Hoe komt deze neerslachtigheid over je, Ardjóéna? Juist over
jou?!

Zoals de stormwind een schip stuurloos over de wateren jaagt,
zo zullen de dolende zinnen, als die zich ergens, waar dan ook,
aan hechten,
de mens het verstand ontnemen.

Hij in wie alle rivieren uitmonden in de oneindige oceaan,
maar die zelf onberoerd blijft,
komt tot vrede;
niet iemand die zich laat leiden door emoties.

Juist hij die alle emoties de baas is
en, vrij van alle hunkering en bewogenheid,
onbaatzuchtig en zonder egoïsme voortgaat op zijn weg,
komt tot vrede.

Dat is de toestand van het eeuwige, Ardjóéna.
Wie deze staat heeft bereikt, is zeker van zichzelf
en raakt niet verbijsterd.

Geef niet toe aan deze onmanlijkheid, Ardjóéna!
Schud die ellendige wankelmoedigheid van je af. Sta op!

ARDJOENA:

Krîshna, hoe kan ik Bîshma en Dróna en anderen die zo

eerbiedwaardig zijn,
met mijn pijlen aanvallen?

Beter zou het zijn schamel te moeten leven van aalmoezen
dan deze edele leraren te doden.
Als ik hen doodde, enkel omdat zij aan de kant staan van die
fortuin-zoeker,
is het alsof ik in bloed gedrenkt voedsel zou nuttigen.

Ook weten wij niet of het beter is dat wij hen overwinnen, of zij
ons.
Wij zouden niet willen leven - tenminste ik niet -
als wij hen gedood hadden die daar in slagorde tegenover ons
staan,
de zonen van mijn oom, de koning.

Mijn hart is bezwaard en wankelmoedig;
Mijn verbijsterd verstand weet niet wat mijn plicht is.
Ik vraag u wat beter is, zeg mij dat ondubbelzinnig.
Ik ben uw leerling, ik smeed u: leer mij wat mijn plicht is...

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto